

## MEMÒRIA HISTÒRICA

# Part de la comunitat tortosina va assentar-se a la ciutat de Vic durant la Guerra Civil

L'historiador Xavier Cateura, explica en el marc de la segona Setmana de la Memòria Històrica de Tortosa, l'exili forçat dels habitants de Tortosa

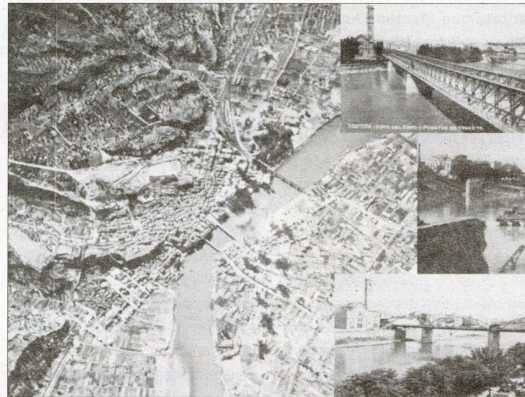
Tortosa Andrea Capilla

Este dijous 15 d'abril es van complir 83 anys del bombardeig més cruent que va viure Tortosa en mans de l'aviació feixista durant la Guerra Civil. Aquell Divendres Sant de 1938, conegut popularment com a 'Divendres de Sang', van produir-se 13 atacs aeris consecutius durant prop de 10 hores -de les 9 h fins a les 18 h-, en què van llançar-se sobre la ciutat 64.220 quilos de bombes. **"El doble de les que van llançar-se a la població basca de Guernica"**, detalla l'investigador i periodista Andreu Caralt, en la conferència que inaugurava les activitats de la segona Setmana de la Memòria Històrica de Tortosa, que s'està celebrant entre el 14 i el 19 d'este mes. De fet, **"després de Barcelona, la segona ciutat catalana bombardejada massivament va ser Tortosa"**, afirma Caralt. Estos atacs aeris van destruir el pont de l'Estat i van traduir-se només en vuit víctimes mortals, ja que **"la major part de la població tortosina havia marxat de la ciutat"**.

On va anar part d'esta comunitat tortosina que es va veure obligada a deixar enrere la seua ciutat? L'historiador Xavier Cateura va explicar este dimecres al llarg de la seua conferència 'Desplaçats de Tortosa, arrelats a Vic' com van aparèixer una tarda de primavera una colònia de tortosins a la plaça major de Vic.

Cap a l'octubre de 1937, quan la guerra anava malament per a les forces republicanes, va ser primordial salvaguardar la producció bèl·lica. És per això que **"sembla que va ser a finals del 1937 que van sortir de Tortosa una columna de camions militars, carregats amb maquinària i material dels tallers per a traslladar la producció a un indret més segur"**. Després, els treballadors, mecànics, fusters, pintors, entre d'altres, van ser obligats a marxar en aquelles expedicions, juntament amb les seues famílies, enmig de la guerra cap a un destí desconegut. **"Este va ser un altre efecte d'aquella guerra que expulsava de casa seua unes quantes famílies de Tortosa, tot i que també n'hi havia de Reus, Roquetes, Tarragona, l'Ametlla de Mar o de les demarcacions de Terol, València i Castelló"**, conta l'historiador. Després de fer parada a Montjuïc, a Barcelona, els camions van continuar el seu camí fins a arribar a la plaça major de Vic. D'allà, les famílies van ser dirigides als afores de la ciutat, a la carretera de Manlleu, on hi havia l'antiga pelleria de la família Gudiol que feia anys que estava tancada i que passaria a ser coneguda com la colònia tortosina. Allí hi havia uns locals prou grans per a muntar tallers i seguir fabricant material militar.

Segons determina Cateura, a través d'un informe de l'Ajuntament de Vic, la segona quinzena d'abril del



Tortosa durant un atac aeri durant la Guerra Civil. ANDREU CARALT

1938, els tallers tortosins Construccions Navals i Terrestres van instal·lar-se a la ciutat de Vic. **"No cal tenir massa imaginació per a intuir com devien viure aquelles famílies allà, en naus sense condicions per a ser habitades, en espais insalubres i sense les mínimes condicions de vida i d'higiene. Sortosament, d'aquelles criatures, quan vaig començar la investigació, en quedaven vuit que havien nascut a Tortosa i havien vingut cap a estes terres amb les seues famílies que van poder donar-me el seu preciós testimoni"**, diu. Més de cent persones van conviure dins d'aquell edifici sense cap intimitat, fins anys més tard, es va anar arreglant i fent habitables.

**"L'arribada dels forasters de l'Ebre no va ser ben rebuda per tothom"**, narra l'historiador. En aquells temps convulsos, a la ciutat de Vic havien arribat molts refugiats d'altres llocs de la península, assetjats per la guerra o perquè els seus pobles havien estat ocupats per les forces rebels. Fins a l'agost de 1938, als 15.000 habitants i escaig que hi havia a la població vigatana, van arribar 2.432 refugiats registrats. La colònia tortosina va ser etiquetada de 'rojos' i alguns testimonis han explicat que **"se'ls miraven de reüll"**. Malgrat això, **"ben aviat van trobar la comprensió i ajuda de cases de pagès properes a la colònia"**.

Després de l'entrada de les tropes

franquistes a Vic, el 2 de febrer de 1939, la gent intentava sobreviure en una postguerra de fam, estraperlo i misèria. Van ser uns anys marcats per la repressió contra els enemics, reals o no, del nou règim, on tothom era sospitós. **"Si la vida era difícil per als vigatans, més ho era per a aquells refugiats arribats de vora l'Ebre que veien un futur sense feina ni mitjans, i on tornar a Tortosa era un somni impossible, ja que la ciutat havia estat massacrada"**.

Molts d'aquells tortosins i tortosines que van arribar a Vic en unes circumstàncies ben difícils s'hi van quedar a viure, on van contraure amb gent de Tortosa o de la ciutat osonenca. **"Aquells 'rojos' com massa sovint els anomenaven no oblidaven la seua ciutat ni la Mare de Déu de la Cinta, de qui van encarregar una imatge a l'escultor tortosí Ricard Cervetto, que encara avui dia pot trobar-se a l'església del Remei; ni les festes tradicionals, el panoli, i també van construir una cucafera"**.

La relació d'amistat entre les dos poblacions va propiciar la creació, l'any 1983, de l'Associació Tortosina Vigatana, i de fet, fa uns anys **"l'Ajuntament de Vic va inaugurar un espai verd, el parc dels tortosins, prop d'on havien treballat tots aquells hòmens i dones que van ser desplaçats a la força de casa seua i arribaren a Vic"**, conclou l'historiador Xavier Cateura. ■